ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน จำกัด

Opinions of Member on Business of Ibnu-Affan Savings Cooperatives Ltd

นิมาเรียม แวดาราแม (Nimariam Waedaramae)* รังสรรค์ ปิติปัญญา (Rangsan Pitipanya)**
สยุมพร โยธาสมุทร (Sayumporn Yotasamutr)***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการทำธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน จำกัด รวมถึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นกับลักษณะส่วนบุคคลบางประการของสมาชิก เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทั้งนี้ข้อมูลหลักที่ใช้ ได้จากการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 382 คน การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความเห็นด้วยของสมาชิกจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า สมาชิกที่มีความแตกต่างตามอายุ สถานะในครอบครัว ระดับการศึกษาสามัญ ระดับการศึกษาศาสนา และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความคิดเห็นด้วยต่อการทำธุรกิจของสหกรณ์ในด้าน เงินฝากเพื่อรักษาทรัพย์ เงินฝากเพื่อฮัจญ์และอุมเราะฮ์ เงินฝากเพื่อการลงทุน เงินฝากหุ้นทุน สินเชื่อสินค้าผ่อนชำระ กองทุนสวัสดิการ และกองทุนวาลีมะฮ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the opinions of member on business of Ibnu-Affan Savings Cooperatives Ltd. The study also analyzed the relationship between opinions with some personal characters of members. The instruments of the analyzing were the value of percentage, value of mean, value of standard deviation, t-test and the analysis of variance. The data was collected from 382 sampling members of the cooperatives. An analysis of the differences of opinion with the member's personal characters indicated that the opinion of member with a different family status, age, level of education, religion, education level and membership period on the business of cooperatives in the deposits in order to maintain a security, deposit to the Hajj and Umroh, deposits for investment, the cost of stock deposit, deposit credit capital stock items, welfare fund, and Wah Lee Ma fund varies significantly statistical level 0.05

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของสมาชิก ธุรกิจสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน จำกัด

Key Words : Opinions of Member, business of Ibnu-Affan Savings Cooperatives Ltd.

** มหาบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
**** อาจารย์ ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*

บทนำ

อิสลามเป็นศาสนาที่สมบูรณ์ มีกฎระเบียบที่ครอบคลุมในเรื่องการดำเนินชีวิตทุกด้าน ทุกๆ การกระทำของมุสลิมจะต้องอิงกับบทบัญญัติที่ถูกประทานมา คือ พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานและแบบฉบับของศาสนฑูตของอัลลอฮฺ (ซ.บ.) มุสลิมทุกคนจำเป็นจะต้องเรียนรู้รวมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่างๆ ในทุกๆ ด้านของการดำเนินชีวิต และไม่สามารถที่จะปฏิเสธบทบัญญัติต่างๆ เหล่านั้นได้ แม้แต่การเงินการธนาคาร กฎระเบียบในเรื่องดังกล่าวถูกบัญญัติไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานและฮาดิสไว้อย่างมากมาย และสำหรับมุสลิมแล้วจำเป็นที่จะต้องนำบทบัญญัติดังกล่าวเป็นธรรมนูญแห่งการดำเนินชีวิต เพื่อที่จะทำให้เขาได้รับความสงบสุข ความยุติธรรม ความเจริญในโลกนี้ และรอดพ้นจากการลงโทษในโลกหน้า

อิสลามยอมรับกิจกรรมหรือประดิษฐ์กรรมใหม่ๆ ที่มนุษย์คิดค้นเพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นแห่งสังคมที่ต้องมีการพัฒนาไป ตราบใดที่กิจกรรมหรือประดิษฐ์กรรมนั้นไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งอิสลาม สถาบันการเงินเป็นประดิษฐ์กรรมทางเศรษฐกิจสมัยใหม่อย่างหนึ่งซึ่งมีขึ้นเพื่อตอบสนองความจำเป็นและอำนวยความสะดวกทางการเงินให้แก่มนุษย์ในยุคใหม่ อิสลามจึงไม่ห้ามที่จะมีสถาบันการเงิน แต่สิ่งที่อิสลามห้ามคือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับดอกเบี้ย ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถาบันการเงินสมัยใหม่ เพราะอิสลามถือว่าดอกเบี้ยเป็นความไม่ยุติธรรม เป็นการกดขี่ขูดรีดเอารัดเอาเปรียบและเป็นสิ่งที่จะสร้างความทุกข์ยากเดือดร้อนและความหายนะให้แก่สังคมในที่สุด (ไตรรงค์ 2546) บทบัญญัติเกี่ยวกับดอกเบี้ยได้ถูกกล่าวถึงในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน และในฮาดิสในหลายประโยคด้วยกัน ดังเช่น อัลกุรอานบทอัลบะเกาะเราะฮฺ โองการที่ 275 ความว่า “อัลลอฮฺทรงอนุมัติการค้าแต่ทรงห้ามดอกเบี้ย” (กระทรวงกิจการอิสลาม ศาสนสมบัติ เผยแพร่ และการชี้นำ ราชอาณาจักรซาอุดิอาระเบีย, ฮ.ศ. 1428)

ความจำเป็นในการละเว้นธุรกรรมทางการเงินที่มีดอกเบี้ย ส่งผลให้เกิดความต้องการที่จะก่อตั้งสถาบันการเงินอิสลามขึ้นมาในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทย ซึ่งมีผู้นับถือศาสนาอิสลามประมาณ 70 % ของประชาชน ชาวไทยมุสลิมพยายามเรียกร้องให้จัดตั้งธนาคารอิสลามขึ้น ปี พ.ศ. 2540 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอบต.) ได้มีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งกระทรวงการคลังขอให้พิจารณาจัดตั้งสถาบันการเงินที่ใช้หลักศาสนาอิสลามซึ่งปราศจากดอกเบี้ย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อมากระทรวงการคลังได้มีคำสั่งให้แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาถึงแนวทางการจัดตั้งธนาคารอิสลาม ซึ่งผลสรุปสามารถทำได้ 4 รูปแบบ คือ (1) กองทุนเพื่อการพัฒนาภาคใต้ (2) พัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามท้องถิ่นเป็นสถาบันการเงินอิสลาม (3) ให้ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐเปิดแผนกเฉพาะกิจเพื่อให้บริการทางการเงินตามหลักศาสนาอิสลาม (4) ออกพระราชบัญญัติรองรับการจัดตั้งสถาบันการเงินตามหลักศาสนาอิสลามเต็มรูปแบบเช่นเดียวกับธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ

จะเห็นได้ว่าหนึ่งในแนวทางที่เสนอมานั้นคือการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ไปสู่สถาบันการเงินอิสลาม ทั้งนี้สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินอีกรูปแบบหนึ่ง มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายสหกรณ์ โดยสมาชิกมีอาชีพเดียวกันหรืออยู่ในชุมชนเดียวกัน มารวมตัวกันเพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินให้กับสมาชิกด้วยกัน ในปัจจุบันมีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์หลายแห่งในหมู่มุสลิม และบางแห่งได้มีการพัฒนาเติบโตเรื่อยๆ สหกรณ์เหล่านี้มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการจัดตั้งเพื่อให้บริการธุรกรรมทางการเงินในรูปแบบที่ศาสนาอิสลามบัญญัติไว้ โดยหลักแล้วการทำธุรกรรมทางการเงินจะต้องปลอดจากดอกเบี้ยทุกชนิด ทั้งดอกเบี้ยรับและดอกเบี้ยจ่าย และในการให้บริการสมาชิก สหกรณ์จะต้องยึดแนวปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้ (สยุมพร 2541)

1. การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์อิสลามในส่วนที่เป็นกิจการเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งการซื้อ การขาย การรับฝาก จะต้องผูกพันกับบทบัญญัติที่ศาสนาได้กำหนด

2. การสร้างข้อผูกพัน เช่น การกู้ยืม การรับฝาก การเช่าซื้อ ฯลฯ ระหว่างบุคคลฝ่ายต่างๆ จะต้องมีการบันทึกเป็นหลักฐานโดยไม่บิดเบือนความเป็นจริง อีกทั้งคู่สัญญาจะต้องรักษาสัญญาอย่างครบถ้วน

3. การให้ความสำคัญต่อพยานในฐานรับรู้ในเหตุการณ์หรือสัญญา ทั้งนี้ ด้วยจำนวนพยานที่เป็นชาย 2 คน หรือชาย 1 คน กับหญิง 2 คน หรือหญิงเท่านั้น 4 คน

4. เป็นธุรกิจที่ปลอดดอกเบี้ย และปลอดจากการค้าขายที่สกปรก

5. ธุรกิจต้องไม่มีการทุจริต ไม่รับหรือติดสินบน และไม่สร้างสมนิสัยฟุ่มเฟือยให้สมาชิก

6. สหกรณ์จะต้องรับผิดชอบการจ่ายซะกาตตามเงื่อนไขที่ศาสนากำหนด

ปัจจุบันในภาคใต้มีเครือข่ายสหกรณ์อิสลามอยู่หลายแห่ง ดังเช่น สหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ปัตตานี สหกรณ์ออมทรัพย์ยะกอฟะฮฺ สหกรณ์ออมทรัพย์อัลอามีน ฯลฯ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน จำกัด เท่านั้น โดยสหกรณ์แห่งนี้เปิดให้บริการมาเป็นเวลากว่า 10 ปี จดทะเบียนสหกรณ์ขึ้นตั้งแต่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือพี่น้องมุสลิมด้านการเงินการลงทุนและส่งเสริมการออม ยกฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกให้ดีขึ้น เมื่อเริ่มต้นมีสมาชิกเพียง 326 คน แต่ในปี พ.ศ. 2550 มีสมาชิกมากถึง 32,000 คน โดยได้ขยายจุดบริการเป็น 6 สาขา มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่จังหวัดปัตตานี ปัจจุบันสหกรณ์ได้ต่อยอดธุรกิจเพื่อเป็นช่องทางการหารายได้เข้าสู่สหกรณ์ สหกรณ์มีสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเปิดรับบุคคลที่นับถือและมิได้นับถือศาสนาอิสลามด้วยเช่นกัน แม้ว่าบางธุรกิจสมาชิกอาจมีทัศนคติที่แตกต่างกันไปเกี่ยวกับหลักที่สหกรณ์ปฏิบัติ การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของสมาชิกในด้านการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ที่ดำเนินให้บริการอยู่ในปัจจุบัน

ธุรกิจสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน จำกัด

ธุรกิจบริการรับฝากเงิน

1. เงินฝากเพื่อรักษาทรัพย์ (เงินฝากวาดีอะฮ์) เป็นเงินฝากที่ผู้ฝากมีความประสงค์เพื่อรักษาความปลอดภัยของเงินเพียงอย่างเดียว โดยไม่หวังผลตอบแทน สหกรณ์จะรักษาความปลอดภัยของเงินฝากและผู้ฝากสามารถเบิกถอนได้เมื่อต้องการ แต่สหกรณ์จะขออนุญาตนำเงินฝากไปลงทุนหาผลประโยชน์โดยชอบธรรมในกิจการที่ไม่ขัดกับหลักศาสนา เงินฝากรูปแบบนี้สหกรณ์จะเป็นผู้รับผิดชอบการลงทุนเพียงฝ่ายเดียวทั้งหมด เมื่อเกิดการขาดทุนสหกรณ์จะรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว โดยไม่กระทบกับเงินฝากของสมาชิกแต่อย่างใด

2. เงินฝากเพื่อฮัจญ์และอุมเราะฮ์ สหกรณ์จัดตั้งขึ้นเพื่อเสริมเจตนารมณ์ และสนับสนุนให้เกิดความสะดวกในการเตรียมความพร้อมเพื่อประกอบพิธีฮัจญ์ โดยเป็นบริการที่ผู้ฝากมีจุดประสงค์ต้องการจะออมทรัพย์ไว้จำนวนหนึ่งที่คาดว่าจะเพียงพอที่จะใช้ในการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์และอุมเราะฮ์ของตนเองได้ในอนาคต และผู้ฝากจะได้รับผลตอบแทนจากการฝากเช่นเดียวกับการฝากเพื่อการลงทุน

3. เงินฝากเพื่อการลงทุน (เงินฝากมูฎอรอบะฮ์) เป็นเงินฝากที่ผู้ฝากมีความประสงค์จะร่วมลงทุนกับสหกรณ์ โดยจะได้รับเงินปันผลจากกำไรที่นำเงินมาลงทุน ผลกำไรจะถูกแบ่งคืนให้ผู้ฝากตามสัดส่วนที่ได้ตกลงกันไว้ซึ่งมีการกำหนดระยะเวลา เงินฝากประเภทนี้อาจแบ่งรูปแบบได้เป็น 2 ด้าน คือ การลงทุนทั่วไป นั่นคือ สหกรณ์จะนำเงินฝากเพื่อการลงทุนที่สมาชิกทำการฝากนำไปลงทุนในโครงการต่างๆ ที่สหกรณ์เห็นว่าจะสามารถให้ผลตอบแทนที่ดีได้ โดยจะไม่ผ่านการตกลงกับสมาชิกแต่อย่างใด สหกรณ์จะถือว่าเป็นที่ยอมรับสำหรับสมาชิกอยู่แล้วในการที่สหกรณ์จะนำเงินในบัญชีนี้ไปทำการลงทุน และเมื่อได้กำไร

สหกรณ์จะทำการจัดสรรกำไรให้กับสมาชิกอย่างยุติธรรม ในด้านที่ 2 เป็นการลงทุนเฉพาะ ซึ่งเป็นการลงทุนที่มีการกำหนดระยะเวลาคืนทุนที่แน่นอน โดยสหกรณ์จะสอบถามสมาชิกเพื่อทำการหาผู้ที่มีความสนใจร่วมลงทุนในโครงการของสหกรณ์ อย่างไรก็ตามสหกรณ์จำเป็นที่จะนำเงินไปลงทุนในกิจการที่ไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม หากกิจการประสบกับความขาดทุนผู้ร่วมลงทุนก็ยินดีรับผิดชอบตามที่ตกลง
อิบนูอัฟฟานจะนำยอดคงเหลือที่ครบเงื่อนไขคิดผลกำไรให้

4. เงินฝากหุ้นทุน (เงินฝากมุชารอกะฮ์) เป็นบัญชีเงินฝากสำหรับผู้ที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ ซึ่งเงินฝากประเภทนี้เป็นการบังคับตามเงื่อนไขการเป็นสมาชิกสหกรณ์ สมาชิกทุกคนจะต้องทำการฝาก และสหกรณ์มีสิทธิ์ที่จะนำเงินดังกล่าวไปต่อยอดทางธุรกิจเพื่อความก้าวหน้าของสหกรณ์ต่อไป และสหกรณ์จะจ่ายผลกำไรแก่สมาชิกทุกๆ 3 เดือน โดยการให้ผลตอบแทนนั้นจะพิจารณาจากจำนวนหุ้นที่สมาชิกครอบครองอยู่

ในการลงทุนทุกประเภท สหกรณ์จะนำผลกำไรจากการลงทุนทุกชนิดมาทำการแบ่งส่วนกำไรตามสัดส่วนที่ได้กำหนดไว้ โดยสัดส่วนที่กำหนดไว้นั้นทางสหกรณ์จะกำหนดขึ้นตามมติที่ประชุมสามัญประจำปีและในแต่ละปี ซึ่งแต่ละปีจะมีการจัดสรรกำไรเงินฝากแต่ละประเภทแตกต่างกัน (ภาพที่ 1) ผลกำไรของสหกรณ์หลังหักค่าใช้จ่ายทุกอย่าง สหกรณ์จะนำมาคิดผลตอบแทนให้กับสมาชิก โดยทำการแบ่งบัญชี 4 ประเภท ได้แก่ บัญชีเงินฝากเพื่อรักษาทรัพย์ อัตรา 10% (โดยจำนวนดังกล่าวสหกรณ์จะนำมาเป็นเงินสำรองของสหกรณ์)บัญชีเงินฝาก**เพื่อ**การลงทุน อัตรา 60-65% บัญชีเงินฝากหุ้น อัตรา 20-25% และในส่วนของบัญชีเงินฝากเพื่อฮัจญ์และอุมเราะฮ์ คือ ส่วนที่เหลือจากสามบัญชีที่กล่าวมาข้างต้น

ธุรกิจบริการสินเชื่อ

1. สินเชื่อสินค้าผ่อนชำระ คือ การทำธุรกิจซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อขายให้กับสมาชิก ตามต้องการโดยเกณฑ์การคิดกำไรสหกรณ์จะคิดเพิ่ม 10 % จากราคาสินค้า ทั้งสมาชิกและสหกรณ์จะต้องรู้ราคาต้นทุนและอัตรากำไรที่คิดจากสินค้าหรือบริการนั้นๆ

2. การลงทุนและการร่วมลงทุน (มูอรอบะฮ์และมูซารอกะฮ์) คือในรูปแบบมูฎอรอบะฮ์ คือ ฝ่ายหนึ่งมีงบประมาณแต่อีกฝ่ายหนึ่งไม่มี โดยทางสหกรณ์จะเป็นฝ่ายให้งบประมาณแก่บุคคลที่มีความสามารถในการบริหารจัดการได้ดี เพื่อนำไปประกอบธุรกิจ ส่วนรูปแบบมูซารอกะฮ์ เป็นการร่วมลงทุนที่ทั้งสมาชิกและสหกรณ์ต่างมีงบประมาณอยู่แล้ว

3. ซื้อขายบวกกำไร (มูรอบาฮะ) คือ การซื้อขายสินค้าในราคาต้นทุน บวกกำไรโดยสมาชิกตกลงที่จะชำระเป็นงวดๆ ภายในระยะเวลาที่ตกลงไว้กับสหกรณ์ โดยสมาชิกจะต้องเป็นสมาชิก 12 เดือนขึ้นไป ซึ่งการขอสินเชื่อด้านนี้สหกรณ์กำหนดให้ข้าราชการทำการค้ำประกันสมาชิกที่ต้องการสินเชื่อ สินเชื่อด้านนี้อาจจะคล้ายกับสินเชื่อสินค้าผ่อนส่ง แต่ต่างกันตรงเงื่อนไข คือการซื้อขายบวกกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟานนั้นจะมีระยะเวลาในการผ่อนชำระในด้านนี้จะต้องไม่เกิน 1 ปี ส่วนสินเชื่อสินค้าผ่อนส่งสมาชิกสามารถทำการผ่อนได้มากกว่า 1 ปี

4. สินเชื่อแพ็คเกจฮัจญ์ เป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่สหกรณ์ได้เปิดให้สมาชิกและบุคคลภายนอกที่มีความสนใจที่จะไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ นครมักกะ ซึ่งสหกรณ์ให้ความสะดวกและจัดการในด้านต่าง ๆ ทุกอย่าง ตามหลักเกณฑ์ของการประกอบพิธีฮัจญ์ ผู้ที่ต้องการไปแสวงบุญจะต้องปลอดจากหนี้สินต่างๆ การที่สหกรณ์ให้สมาชิกเดินทางโดยมิได้มีงบประมาณและทำการเดินทางไปกบสหกรณ์ อาจเป็นเรื่องที่ดูคลางแคลง ดังนั้น ในหลักปฏิบัติของสหกรณ์ เพื่อให้เกิดความถูกต้องในหลักการ สหกรณ์จะไม่ให้สมาชิกถือเงินจำนวนดังกล่าว โดยสหกรณ์จะทำการขาย

แพ็คเกจฮัจญ์ให้กับสมาชิก ประมาณว่าขายสินเชื่อผ่อนชำระ เพียงแต่เป็นสินเชื่อแพ็คเกจฮัจญ์สมาชิกจะไม่ได้รับสิ่งของที่จับต้องได้ นั่นคือ สมาชิกจะได้รับบริการจากสหกรณ์แทน ทั้งนี้สมาชิกจะต้องเดินทางไปกับ หจก.อิบนูอัฟฟาน เท่านั้น และสำหรับมูลค่าของสินเชื่อดังกล่าวสำหรับสมาชิกที่ชำระเต็มจำนวน และบุคคลภายนอกที่ได้ชำระเต็มจำนวนจะมีผลต่างของค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่า สมาชิกที่ทำการขอสินเชื่อฮัจญ์และอุมเราะฮ์ 10,000 บาท เช่นสมาชิกและบุคคลภายนอกชำระ 140,000 บาท แต่สมาชิกที่ซื้อแพ็คเกจฮัจญ์จะต้องชำระ 150,000 บาท

และสำหรับการคืนเงินตอบแทนให้สมาชิกเนื่องจากสหกรณ์นำเงินส่วนนี้ไปลงทุนหากำไรเพิ่มเติม สหกรณ์จะทำการคืนกำไรในอัตรา 1:1:1 นั่นคือ เข้าบัญชีสินเชื่อฮัจญ์และอุมเราะฮ์ :สหกรณ์ (เป็นกำไรของสหกรณ์) : สมาชิก (เงินตอบแทนจากการลงทุน) สหกรณ์จะทำการปันผลกำไรทุกๆ 3 เดือน

สวัสดิการสมาชิกและครอบครัว

1. เงินกู้ยืมฉุกเฉิน (ก๊อรดุล หะซัน) เป็นบริการให้กู้ยืมเงินยามจำเป็น โดยไม่คิดค่าบริการใดๆ โดยสหกรณ์กำหนดการให้ในวงเงิน 50 % ของเงินหุ้นที่ชำระแล้ว แต่ไม่เกินครั้งละ 3,000 บาท

อันเนื่องมาจากว่าการกู้ยืมเงินโดยปกติทั่วไปหมายถึง การที่บุคคลหนึ่งได้ขอยืมเงินจำนวนหนึ่งจากบุคคลหนึ่ง หรือจากสถาบันการเงินแห่งหนึ่ง โดยมีการตกลงที่จะชำระเงินดังกล่าวคืนรวมทั้งยินยอมที่จะจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ เพื่อตอบแทนบุคคล หรือสถาบันการเงินดังกล่าว เป็นการตอบแทน ดังนั้น เพื่อความเข้าใจต่อสมาชิกและบุคคลทั่วไป สหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน จำกัด เป็นสหกรณ์รูปแบบอิสลาม ซึ่งไม่สามารถที่จะรับดอกเบี้ยจากการให้กู้ได้ สหกรณ์ควรเปลี่ยนชื่อเงินกู้ยืมฉุกเฉิน เป็นเงินช่วยเหลือใช้คืน

2. กองทุนสวัสดิการสมาชิก โดยสหกรณ์จะนำเงินที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิแต่ละปี หากสมาชิกเสียชีวิตจะได้รับเงินช่วยเหลือครอบครัว 1,000 บาท หากเกิดภัยพิบัติ สมาชิกจะได้รับเงินช่วยเหลือครั้งละไม่เกิน 3,000 บาท และบางครั้งที่มีการอบรมหลักสูตรระยะสั้นที่มีประโยชน์ สหกรณ์ก็อาจจะคัดเลือกสมาชิกที่มีคุณสมบัติในการรับสิทธิ์ ทำการเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ของสมาชิก ซึ่งเงินช่วยเหลือดังกล่าวเป็นการให้เปล่าทั้งสิ้น

3. กองทุนตะกาฟุล ช่วยเหลือสมาชิก กรณีนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล คืนละ 150 บาท ไม่เกิน 15 คืน ต่อปี, และสำหรับผู้เป็นสมาชิกครบ 12 เดือน กรณีเสียชีวิตครอบครัวของสมาชิกจะได้รับเงินช่วยเหลือจากสหกรณ์รายละ 12,000 บาท และกรณีที่สมาชิกหรือภรรยาคลอดบุตรสมาชิกจะได้รับเงินช่วยเหลือครั้งละ 500 บาท ทั้งนี้ สมาชิกจะต้องจ่ายเงินเข้ากองทุน ปีละ 200 บาท เพื่อการรับสิทธิ์ในเรื่องดังกล่าว

4. กองทุนซะกาต สหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟานจะช่วยเหลือสมาชิกครอบครัว ประชาชนผู้ยากไร้ และสังคมที่มีสิทธิ ได้รับการช่วยเหลือทั้งหมด 8 ประเภทตามที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ทั้งนี้ สหกรณ์จะนำเงินของสมาชิกที่เป็นมุสลิมเท่านั้นในการนำไปหักเป็นซะกาต

5. กองทุนวาลีมะฮ์(สร้างครอบครัว) เพื่อสนับสนุนเงินทุนสมาชิกให้สามารถแต่งงาน มีครอบครัวสร้างครอบครัวให้มีความสุขความมั่นคง สำหรับสมาชิกที่สมัครเข้าร่วมกับกองทุน โดยสมาชิกสามารถทำการกู้ยืมเพื่อเสริมสร้างครอบครัว ครั้งละไม่เกิน 100,000 บาท และสมาชิกทำการผ่อนคืนให้สหกรณ์ภายใน 3 ปี หลังการกู้ยืม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกต่อการทำธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน จำกัด

2.เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของสมาชิกจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey study)

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน จำกัด สาขาปัตตานี มีสมาชิกทั้งสิ้น 8,683 คน (ณ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2550)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์อิบนูอัฟฟาน จำกัด สาขาปัตตานี โดยใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ที่มีนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่าง 382 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเงื่อนไขของธุรกิจสหกรณ์ โดยพิจารณาธุรกิจด้านเงินฝาก ธุรกิจสินเชื่อ และธุรกิจกองทุน ซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินค่าตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert's Scale) มีลักษณะเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ โดยกำหนดไว้ 5 ระดับชั้น ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 5 ระดับ กำหนดให้อันตรภาคชั้นเท่ากันคือ 0.8 โดยคำนวณจาก

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$= \frac{5-1}{5} = 0.80$$

คะแนนอยู่ในช่วง

1.00 – 1.80 หมายถึง สมาชิกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการทำธุรกิจของสหกรณ์

1.81 – 2.60 หมายถึง สมาชิกไม่เห็นด้วยต่อการทำธุรกิจของสหกรณ์

2.61 – 3.40 หมายถึง สมาชิกมีความคิดเห็นต่อการทำธุรกิจของสหกรณ์ในระดับปานกลาง

3.41 – 4.20 หมายถึง สมาชิกเห็นด้วยต่อการทำธุรกิจของสหกรณ์ในระดับ มาก

4.21 – 5.00 หมายถึง สมาชิกเห็นด้วยต่อการทำธุรกิจของสหกรณ์ในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิง เพื่ออธิบายถึงลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิก นำเสนอข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้วิธีการทางสถิติ t-test สำหรับข้อมูล 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และ Analysis of Variance (ANOVA) สำหรับข้อมูลที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ทำการทดสอบ Fisher, s Least Significant Different; LSD เพื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของสมาชิกจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 31–40 ปี มากที่สุด โดยส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว และมีฐานะเป็นผู้อยู่อาศัยในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ มีสมาชิกในครอบครัวประมาณ 1-5 คน ระดับการศึกษาด้านสามัญอยู่ในระดับมัธยมต้น และการศึกษาด้านศาสนาจบชั้นอิบตีดาอี อาชีพรับจ้างมีจำนวนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีรายได้และรายจ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท สถานการณ์ด้านการเงินโดยทั่วไปของสมาชิกและครอบครัว พบว่ามีรายได้พอดีกับค่าใช้จ่าย โดยส่วนใหญ่เป็นสมาชิกมาแล้ว 1-5 ปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของสมาชิกเรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านกองทุนสวัสดิการสมาชิก (ระดับความเห็นด้วยเฉลี่ย 4.18) ด้านเงินฝากเพื่อการลงทุน (ระดับความเห็นด้วยเฉลี่ย 4.06) และมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านเงินฝากเพื่อฮัจญ์และอุมเราะฮ์ และด้านกองทุนตะกาฟุล (ระดับความเห็นด้วยเฉลี่ย 3.98) ด้านกองทุนเพื่อการวาลีมะฮ์ และด้านเงินฝากเพื่อรักษาทรัพย์ (ระดับความเห็นด้วยเฉลี่ย 3.87) ด้านด้านการจัดบริการแพ็คเกจฮัจญ์ (ระดับความเห็นด้วยเฉลี่ย 3.86) ด้านสินเชื่อสินค้าผ่อนชำระ (ระดับความเห็นด้วยเฉลี่ย 3.78) ด้านการกู้เงินยืมฉุกเฉิน (ระดับความเห็นด้วยเฉลี่ย 3.77) ด้านการร่วมลงทุน (ระดับความเห็นด้วยเฉลี่ย 3.67) ด้านการซื้อขายบวกกำไร (ระดับความเห็นด้วยเฉลี่ย 3.51) และด้านเงินฝากหุ้นทุน (ระดับความเห็นด้วยเฉลี่ย 3.49) ตามลำดับ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความคิดเห็น

ธุรกิจด้านเงินฝากเพื่อรักษาทรัพย์ พบว่า สมาชิกที่มีสถานะของสมาชิกในครอบครัว ที่แตกต่างกัน มีความเห็นด้วยต่อธุรกิจด้านเงินฝากเพื่อรักษาทรัพย์ของสหกรณ์แตกต่างกัน โดยผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมีความเห็นกับเงินฝากเพื่อรักษาทรัพย์มากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นหัวหน้าครอบครัว อาจเป็นเพราะผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตระหนักเกี่ยวกับเรื่องของเงินตราที่ได้มา ศอดิกีน อับดุลบารีย์ (ม.ป.ป.) ได้อธิบายฮาดิสหนึ่งใจความว่า ทุกๆ คนมีหน้าที่รับผิดชอบ และเขาจะถูกสอบสวนในความผิดของเขา ผู้นำมีหน้าที่รับผิดชอบ เขาจะถูกสอบสวนในสิ่งที่เขารับผิดชอบ สามีมีหน้าที่รับผิดชอบเขาจะถูกสอบสวนในสิ่งที่เขารับผิดชอบ

ธุรกิจด้านเงินฝากเพื่อฮัจญ์และอุมเราะฮ์ พบว่า สมาชิกที่มีอายุ แตกต่างกัน มีความเห็นด้วยต่อธุรกิจด้านเงินฝากฮัจญ์และอุมเราะฮ์ของสหกรณ์แตกต่างกัน โดย สมาชิกที่มีช่วงอายุมากกว่า 50 ปี ซึ่งอาจเป็นเพราะสมาชิกที่มีอายุมากขึ้น เริ่มมีความต้องการที่จะสร้างผลบุญเพื่อตนเองมากขึ้น รวมทั้งอาจมองเห็นว่าระบบที่สหกรณ์ดำเนินอยู่สามารถสร้างความสะดวกให้กับตัวสมาชิกได้

ธุรกิจด้านเงินฝากเพื่อการลงทุน พบว่า สมาชิกที่มีระดับการศึกษาด้านศาสนาที่แตกต่างกันมีความเห็นด้วยต่อธุรกิจด้านเงินฝากเพื่อการลงทุนแตกต่างกัน โดยสมาชิกที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี จะมีระดับความเห็นด้วยที่แตกต่างอย่างชัดเจน

ธุรกิจด้านเงินฝากหุ้นทุน พบว่า อายุ ระดับการศึกษาด้านสามัญ และระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจด้านเงินฝากหุ้นทุนของสหกรณ์แตกต่างกัน ในด้านอายุ พบว่า สมาชิกที่มีช่วงอายุ 31-40 ปี จะมีระดับความเห็นด้วยที่แตกต่างอย่างชัดเจน อาจเป็นเพราะช่วงอายุ 31-40 ปี เป็นช่วงของการสร้างอนาคต รวมทั้งสมาชิกบางคนก็มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากการมีครอบครัว การฝากเงินฝากหุ้นทุนสมาชิกจะได้เงินปันผลในแต่ละปีตลอด ในด้านระดับการศึกษาสามัญ พบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมต้นและระดับสูงกว่าปริญญาตรี จะมีระดับความเห็นด้วยที่แตกต่างอย่างชัดเจน ในด้านระยะเวลาการเป็นสมาชิก พบว่า สมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกในช่วง 11 – 15 ปี จะมีระดับความเห็นด้วยที่แตกต่างอย่างชัดเจน

ธุรกิจด้านสินเชื่อผ่อนชำระ พบว่า สมาชิกที่มีระดับการศึกษาด้านสามัญที่แตกต่างกัน มีความเห็นด้วยต่อธุรกิจด้านสินเชื่อผ่อนชำระแตกต่างกัน โดยพบว่า ว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช. จะมีระดับความเห็นด้วยที่แตกต่างอย่างชัดเจน

ด้านกองทุนสวัสดิการสมาชิกและครอบครัว พบว่า ระดับการศึกษาด้านสามัญ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจด้านกองทุนสวัสดิการสมาชิกและครอบครัวแตกต่างกัน โดยพบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมต้น จะมีระดับความเห็นด้วยที่แตกต่างอย่างชัดเจน

ด้านกองทุนวาลีมะฮ์ พบว่า สมาชิกที่มีระดับการศึกษาด้านสามัญที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจด้านกองทุนวาลีมะฮ์แตกต่างกัน โดยพบว่าสมาชิกที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมต้น และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จะมีระดับความเห็นด้วยที่แตกต่างอย่างชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของสมาชิกในรูปแบบการทำธุรกิจของสหกรณ์อิสลาม พบว่า สมาชิกสหกรณ์อิบนูอัฟฟาน จำกัด มีความเห็นด้วยต่อรูปแบบการทำธุรกิจของสหกรณ์ทุกธุรกิจอยู่ในระดับมาก

ความแตกต่างในเรื่อง อายุ สถานภาพการสมรส สถานะในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษาด้านสามัญ ระดับการศึกษาด้านศาสนา สถานการณ์ด้านการเงินในครอบครัว และระยะเวลาการเป็นสมาชิก กับธุรกิจสินเชื่อร่วมลงทุน ธุรกิจซื้อขายบวกกำไร ธุรกิจแพ็คเกจฮัจญ์ ธุรกิจเงินกู้ยืมฉุกเฉิน และกองทุนตะกาฟุล สมาชิกมีระดับความเห็นด้วยไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. สมาชิกมีความคิดเห็นต่อธุรกิจของสหกรณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เพื่อให้สมาชิกซึ่งเป็นหัวใจของสหกรณ์มีความเห็นด้วยหรือมีความพอใจมากขึ้น สหกรณ์ควรเข้าไปพิจารณาในรายละเอียดของเงื่อนไขต่างๆ ของบริการแต่ละบริการ ซึ่งบางเงื่อนไขสมาชิกยังไม่เห็นด้วยมากนัก ให้เป็นไปตามความต้องการของสมาชิก แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับหลักการของศาสนา แล้วทำการปรับปรุง

2. สหกรณ์ควรแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มๆ ตามอายุ และระดับการศึกษาสามัญ ซึ่งการศึกษาชี้ว่าคนในกลุ่มเหล่านี้มีระดับความเห็นด้วยกับบริการของสหกรณ์แตกต่างกัน จากนั้นควรให้การศึกษาอบรมแก่กลุ่มที่มีระดับความเห็นด้วยต่ำ เพื่อให้เข้าใจในบริการของสหกรณ์ ซึ่งจะช่วยยกระดับความเห็นด้วยของสมาชิกโดยรวมให้เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงกิจการอิสลาม ศาสนสมบัติ เผยแพร่ และการชี้นำ ราชอาณาจักรซาอุดิอารเบีย. ฮ.ศ. 1428. พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย. ซาอุดิอารเบีย: ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.

ไตรรงค์ วันอารีย์. 2546. ผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินอิสลามและพฤติกรรมการออมของลูกค้า. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สยุมพร โยธาสมุทร. 2541. รายงานฉบับสมบูรณ์. ม. ป.ท. (อัดสำเนา)